

**Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка**

СХВАЛЕНО

Протокол засідання кафедри педагогіки і психології
дошкільної та початкової освіти від 16 червня 2026 року № 6

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Вченої ради
Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка
(Протокол засідання Вченої ради
ХОППО ім. А. Назаренка від 30 червня 2026 року № 2

Ректор Хмельницького обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
імені Анатолія Назаренка

Наказ від 01 липня 2026 № 214/но

 В.ОЧЕРЕТЯНКО

**ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
МУЗИЧНИХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

**Хмельницький
2026**

Розробник(и): Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка (**Алла Харченко**, старший викладач кафедри педагогіки та психології дошкільної і початкової освіти ХОППО ім. А. Назаренка, **Оксана Романова**, завідувач кафедри педагогіки і психології дошкільної та початкової освіти Хмельницького ОППО ім. А. Назаренка, кандидат психологічних наук)

Напрямок підвищення кваліфікації:

реалізація Державного стандарту дошкільної освіти: сучасні підходи до забезпечення цілісного та всебічного розвитку дитини, особливості впровадження інклюзивного навчання, цифрові технології

Розроблено на основі типової програми:

Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо забезпечення безперервності навчання та розвитку дітей дошкільного віку (наказ МОН від 07.06.2025 № 702)

Термін дії програми: з 01.01.2027 до 31.12.2027 року

Рецензенти:

Андрій Гулеватий, декан факультету підвищення кваліфікації педагогічних працівників Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка, кандидат психологічних наук, доцент

Оксана Кулик, методист науково-методичного центру професійного розвитку педагогічних та керівних працівників установ і закладів дошкільної та загальної середньої освіти Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Анатолія Назаренка

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність розроблення освітньої програми з підвищення кваліфікації музичних керівників закладів дошкільної освіти через удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань відповідно до державної політики в галузі освіти для забезпечення якості освіти держави й регіону; поглиблення та розширення професійних знань, умінь і навичок; набуття досвіду виконання додаткових завдань та обов'язків у професійній діяльності. Актуалізація знань, швидке відновлення та доповнення інформації про нові стандарти, закони та тенденції в дошкільній освіті. Впровадження інновацій та опанування сучасних цифрових інструментів, методик та технологій. забезпечення можливості обміну досвідом із колегами та викладачами в галузі дошкільної освіти.

Цільова група: музичні керівники закладів дошкільної освіти

Обсяг (тривалість): 72 години (2 тижні)

Особливості реалізації програми: програма реалізується протягом двох тижнів (10 робочих днів) за розкладом та графіком, що узгоджується із суб'єктом підвищення кваліфікації. Ґрунтується на поєднанні теоретичних занять та практико-орієнтованих форм роботи.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: очна, дистанційна, на базі замовника.

Мета підвищення кваліфікації: удосконалення професійних компетентностей музичних керівників закладів дошкільної освіти, необхідних для ефективної організації освітнього процесу в умовах реалізації Державного стандарту дошкільної освіти, освоєння цифрових інструментів та сучасних підходів до забезпечення цілісного та всебічного розвитку дитини, отримання рекомендацій щодо роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, удосконалення навичок підтримки психологічного благополуччя усіх учасників освітнього процесу в умовах сьогодення

Завдання підвищення кваліфікації:

- поглибити знання про основні засади функціонування дошкільної освіти, її нормативно-правове забезпечення;
- вдосконалити вміння застосовувати знання про інноваційні технології у процесі моделювання освітнього процесу з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей вихованців; здатність фасилітувати взаємодію дітей задля соціально-емоційного розвитку та навчання; можливість урізноманітнювати взаємодію з дітьми, фокусуючись на п'яти основах СЕН;
- розвинути навички адаптації та модифікації навчальних програм, добору ефективних методів і форм для педагогів закладів дошкільної освіти;

- ознайомити з особливостями продуктивної співпраці між вихователями, батьками, адміністрацією та іншими учасниками освітнього процесу в ЗДО;
 - удосконалити компетентності забезпечення умов для фізичного, емоційного, пізнавального й особистісного розвитку дитини, стимулювання її готовності до взаємодії з довкіллям;
 - розвинути вміння забезпечення умов для фізичного, емоційного, пізнавального й особистісного розвитку дитини, стимулювання її готовності до взаємодії з довкіллям;
 - сприяти формуванню навичок використання методів оцінювати і підтримувати якість роботи; здатність сприймати новації та генерувати нові ідеї;
 - удосконалити здатність . підвищення рівня ІТ-навичок та знань щодо використання ІІІ в освітньому процесі;
- набуття навичок використання програмного забезпечення та додатків для створення інтерактивних навчальних матеріалів.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:, організаційна (А2), предметно-методична (А4), здоров'язбережувальна (Б1), , психоемоційна (В1), педагогічне партнерство (В2), морально-етична (В3), здатність до навчання впродовж життя (Г1), інформаційно-комунікаційна (Г2).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Знання й розуміння:

- значимості спілкування та поведінки, спрямованих на створення безпечного середовища, надання емоційної підтримки, що є запорукою здорового соціально-емоційного розвитку та психологічного благополуччя дітей в умовах сьогодення;
- понять «емоційне балансування» та «підтримуюча взаємодія», удосконалення вміння усвідомлювати, регулювати та гармонійно проживати свої емоції і почуття, не пригнічуючи їх;
- про сучасні освітні технології та новітні досягнення педагогічного досвіду в дошкільній освіті;
- розуміння поняття “емоційна резильєнтність” вихователя ЗДО та розвиток вміння педагогів застосовувати механізми подолання стресу й підвищувати стійкість до нього; ознайомлення із техніками відновлення після кризової події; робота з дітьми, спрямована на зниження емоційного напруження;
-
- використання інформаційно-комунікаційних технологій;
- навчання впродовж життя;
- пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- генерувати нові ідеї (креативність);

Уміння:

- створювати безпечне інклюзивне та інноваційне освітнє середовище в закладах дошкільної освіти для забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії розвитку дитини;
- фасилітувати взаємодію дітей задля соціально-емоційного розвитку та навчання; можливість урізноманітнювати взаємодію з дітьми, фокусуючись на п'яти основах СЕН;
- посилювати участь батьків у виховному процесі через активну комунікацію та спільні проекти;
- формувати культуру взаємодії з медіа в дітей дошкільного віку; сприяти розвитку мовлення дошкільнят засобами сучасних медіа;
- організовувати дитяче експериментування на відповідному рівні;
- підвищувати рівень ІТ-навичок та знань щодо використання ІІІ в освітньому процесі;
- використовувати програмне забезпечення та додатки для створення інтерактивних навчальних матеріалів;
- оцінювати і підтримувати якість роботи;
- сприймати новації та генерувати нові ідеї;
- розпізнавати зовнішні ознаки погіршення самопочуття дитини та вміти надавати невідкладну домедичну допомогу;
- підтримувати власний рівень емоційного інтелекту;
- навчатися впродовж життя;
- адаптовуватися до змін та постійно вдосконалювати свої професійні навички.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- мотивація до навчання впродовж життя в професійній сфері, зокрема розвитку власної інформаційно-цифрової компетентності та сприяння розвитку її у здобувачів освіти;
- усвідомлення правових та етичних аспектів, пов'язаних з використанням цифрових технологій, важливості дотримання академічної доброчесності під час створення та поширення цифрового контенту;
- готовність до утвердження цінностей української культурної та мовної спадщини.
- відповідальне ставлення до мовної культури у професійній діяльності.
- усвідомлення власної ролі у формуванні національно-громадянської ідентичності учнів.
- усвідомлення цінності мовлення як основи навчання та оціальної взаємодії;
- позитивне ставлення до дітей з мовленнєвими труднощами;
- готовність враховувати індивідуальні особливості кожної дитини;
- повага до гідності та прав дітей з ООП;
- відкритість до професійного розвитку та командної взаємодії;

- орієнтацію на сильні сторони та досягнення дитини.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Система оцінювання побудована на компетентнісному підході, зокрема під час практичних занять здійснюється формувальне оцінювання для відслідковування прогресу слухачів, їх здатності застосовувати здобуті знання під час виконання практичних робіт, надання зворотного зв'язку, коригування їх навчальної траєкторії. Загальний бал програми – 100. Виконані під час занять практичні роботи оцінюються максимум у 48 балів. Участь у конференції з обміну досвідом – 12 балів. Підсумкове оцінювання проводиться у формі тесту з 40 питань. Максимальна кількість балів за тест – 40. Загальний прохідний бал, необхідний для отримання документу про підвищення кваліфікації, – 60 (60 %).

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво

Вартість: безоплатно відповідно до регіонального замовлення слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних, керівних працівників і працівників науково-методичних об'єднань Хмельницької області на 2027 рік

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з 3 модулів. Модуль 1 «Ціннісно-смыслові основи професійної діяльності педагога» присвячений питанням зміцнення громадянської позиції слухачів, патріотизму, цінностям, що особливо актуально в умовах війни. А також це питання, що стосуються мовної грамотності педагогів.

Модуль 2 «Розвиток компетентностей фахового спрямування. Психологічна підтримка. Інклюзивна освіта» торкається питань психосоціальної підтримки учасників освітнього процесу в умовах сьогодення, і роботи, спрямованої на формування мотиваційного потенціалу педагога. А також другий модуль висвітлює питання інклюзивної освіти: комплексна педагогічна підтримка дітей з особливими освітніми потребами з різними освітніми труднощами, використання інноваційних технологій та сучасних підходів у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, мовленнєві порушення.

Модуль 3 «Розвиток компетентностей фахового спрямування. Предметно-методичний блок» охоплює питання, які стосуються реалізації Державного стандарту дошкільної освіти, сучасних підходів до забезпечення цілісного та всебічного розвитку дитини, питання організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, використання цифрових ресурсів.

Загальний бал програми – 100. Виконані під час занять практичні роботи оцінюються максимум у 48 балів. Участь у конференції з обміну досвідом – 12 балів. Підсумкове оцінювання проводиться у формі тесту з 40 питань. Максимальна кількість балів за тест – 40. Загальний прохідний бал, необхідний для отримання документу про підвищення кваліфікації, – 60 (60%).

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Підсумкові заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Ціннісно-сміслові основи професійної діяльності педагога					
Тема 1.1. Соціально-ментальні та лінгвістичні механізми мовного переходу з російської на українську мову в умовах російсько-української війни.	2				2
Тема 1.2. Мовна трансформація у суспільстві під час повномасштабної війни		2			2
Тема 1.3. Перші кроки до демократії: методика формування початкових уявлень про права людини, рівність та толерантність у просторі закладу дошкільної освіти		2			2
Тема 1.4. Норми нового Українського правопису в діловій документації	1	1			2
Тема 1.5. Нормативно-правові акти України щодо оцінювання рівня професійного розвитку педагогічних працівників	2				2
Тема 1.6. Мотиваційний потенціал педагога; фактори та чинники демотивації та самомотивації професійної діяльності педагогів.		2			2

Разом за модулем	5	7			12
МОДУЛЬ 2. Розвиток компетентностей фахового спрямування. Психологічна підтримка. Інклюзивна освіта					
Тема 2.1. Особливості мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. Етапи формування мовлення	2				2
Тема 2.2. Емоційне балансування та підтримуюча взаємодія учасників освітнього процесу в умовах війни та у післявоєнний період	2	2			4
Тема 2.3. Застосування інноваційних технологій та сучасних підходів у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами		2			2
Тема 2.4. Комплексна педагогічна підтримка дітей з особливими освітніми потребами з різними освітніми труднощами в ЗДО	2				2
Тема 2.5. Сенсорна інтеграція як основа гармонійного розвитку дітей дошкільного віку в діяльності музичного керівника ЗДО		2			2
Разом за модулем	6	6			12
МОДУЛЬ 3. Розвиток компетентностей фахового спрямування. Предметно-методичний блок					
Тема 3.1. Цифрові інструменти та рішення в професійній діяльності педагогічних працівників закладів дошкільної освіти		2			2
Тема 3.2. Ігрові та цифрові технології в дошкільлі: проектування сучасного освітнього простору ЗДО в умовах цифровізації		2			2
Тема 3.3. Розвиток творчого потенціалу музичних керівників ЗДО засобами інноваційних технологій	2				2

Тема 3.4. Нормативно-правовий та навчально-методичний супровід освітнього процесу в ЗДО	2				2
Тема 3.5. Музикотерапія в сучасній дошкільній освіті як стратегічний інструмент: забезпечення емоційного благополуччя дитини в умовах реформування		2			2
Тема 3.6. Роль і місце музики в житті українців. Виховання на засадах українського народознавства в ЗДО		2			2
Тема 3.7. Англійська мова для дошкільників - інтерактивність, гра та індивідуальний підхід	2				2
Тема 3.8. Сучасні вимоги до видів та завдань музичних занять у ЗДО в контексті Державного стандарту дошкільної освіти	2				2
Тема 3.9. Розвиток ініціативності та креативності: ігрові технології як засіб активізації творчого потенціалу		2			2
Тема 3.10. Організація гурткової та студійної роботи з дітьми, як реалізація завдань Державного стандарту дошкільної освіти		2			2
Тема 3.11. Формування почуття краси та творчого підходу до життя як джерело естетичного впливу на особистість за освітнім напрямом «Мистецький»		2			2
Тема 3.12. Організація музично-ритмічної, танцювальної діяльності дітей дошкільного віку. Методика вокально-хорової роботи з дітьми різного віку.	2				2
Тема 3.13. Інноваційні підходи до формування мистецько-творчої компетентності дошкільника		2			2
Тема 3.14. Музично-розвивальне середовище: практичний аспект	2				2
Тема 3.15. Розвиток партнерства учасників освітнього процесу для		2			2

підвищення якості дошкільної освіти в сучасних реаліях					
Тема 3.16. Компетентність дошкільника у світі музики в контексті Стандарту дошкільної освіти		2			2
Тема 3.17. Забезпечення безперервності навчання та розвитку дітей раннього та передшкільного віку.	2				2
Педагогічна практика		4			4
Разом за модулем	14	24			38
4. Підсумкові заходи					
4.1. Формування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічного працівника		2			2
Конференція з обміну досвідом				4	4
Контроль знань (тестування, вихідне діагностування)				4	4
Разом за модулем		2			10
Усього	25	39		8	72

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1.

Ціннісно-сміслові основи професійної діяльності педагога

Тема 1.1. Соціально-ментальні та лінгвістичні механізми мовного переходу з російської на українську мову в умовах російсько-української війни.

Мовний перехід з російської на українську мову є складним процесом, що потребує зміни як комунікативних звичок, так і внутрішньої моделі мислення. Основні аспекти цього процесу можна розділити на два компоненти: соціоментальні та лінгвальні механізми.

Соціально-ментальні мають відношення до свідомості, мотивації та сприйняття мови суспільством. Процес деколонізації свідомості відбувається через усвідомлений вибір на користь української мови, неприйняття російської комунікації. Перехід є більш успішним за умови, коли українська мова

сприймається не лише як засіб спілкування, а як маркер національної ідентичності та громадянської позиції. Зміна соціального оточення, де використання української є нормою, значно полегшує подолання психологічного бар'єру (страх зробити помилку).

Мовні механізми пов'язані з мовною практикою та засвоєнням норм: усвідомлене очищення мовлення від лексичних, граматичних та стилістичних кальок із російської мови; поповнення словникового запасу через вивчення фразеологізмів, синонімів та природних мовних конструкцій для уникнення суржику; постійна комунікативна практика (наприклад, перехід на українську в публічному просторі або у певних колах знайомих).

Тема 1.2. Мовна трансформація у суспільстві під час повномасштабної війни

Перебудова мовної системи громадян та переосмислення мовного вибору як елементу ідентичності в цілому демонструє рівень суспільної свідомості, які відбуваються під впливом воєнних подій. Вона охоплює як індивідуальний рівень (вибір мови спілкування, зміна мовних звичок), так і суспільний (зміни в освіті, медіа, офіційному та публічному дискурсі).

В умовах сьогодення це явище є складним і багаторівневим процесом, який потребує міждисциплінарного підходу для його повного переосмислення. Мовні зміни безпосередньо залежать від суспільно-політичних подій, зокрема війни, яка виступає каталізатором мовних зрушень. Відповідно мовна поведінка все частіше ґрунтується на усвідомленому рішенні людини, а не лише на звичці чи середовищі.

Мовні зміни є швидкими, подекуди нерівномірними та залежать від контексту (регіону, віку, сфери спілкування). Мова пристосовується до нових умов комунікації: цифрових платформ, медіапростору, військового та волонтерського дискурсів. Попри зміни, зберігається зв'язок із мовною трансформацією, нормами та історично сформованою системою мови.

Трансформація мовної системи в умовах війни є складним соціолінгвістичним процесом, який поєднує швидкі зміни мовної практики з глибинним переосмисленням ролі мови в житті суспільства.

Тема 1.3. Перші кроки до демократії: методика формування початкових уявлень про права людини, рівність та толерантність у просторі закладу дошкільної освіти

У межах теми обґрунтовано роль працівників закладу дошкільної освіти у закладанні фундаменту громадянської компетентності вихованців як основи їхньої психологічної життєстійкості (резильєнтності). На основі підходів програми «Демократична школа: освіта для демократичної стійкості» розкрито інструменти створення безпечного освітнього середовища, що базується на

повазі до прав людини, рівності та активному залученні дітей до життя спільноти. Особливу увагу приділено практикам формування у дітей раннього і дошкільного віку навичок емпатії, конструктивної взаємодії, розуміння спільних правил та першого досвіду прийняття рішень. Окремо висвітлено алгоритми партнерства колективу ЗДО з батьками задля моделювання демократичних цінностей у просторі родини та дитячого садка. Практичне впровадження окреслених підходів сприятиме підвищенню спроможності працівників ефективно виховувати активну, стійку особистість, здатну адаптуватися до сучасних суспільних викликів.

Тема 1.4. Норми нового Українського правопису в діловій документації

Впровадження Українського правопису (у редакції 2019 року) суттєво вплинуло на мовне оформлення офіційних документів. Зміни спрямовані на уніфікацію, усунення русизмів та повернення питомих мовних рис.

Зміна правописних норм в офіційних документах зумовлена низкою зовнішніх та внутрішньомовних факторів: Державно-правовий чинник: ухвалення Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Офіційне діловодство є обов'язковим для всіх органів влади, установ та підприємств, тому дотримання чинного правопису є правовою вимогою. Деколонізація мови (історичний чинник): очищення офіційного стилю від штучних русизмів, кальок та конструкцій, наві'язаних радянськими правописними реформами, повернення до питомих традицій української мови. Модернізація та глобалізація: поява нових реалій, посад, технологій та термінів (особливо в ІТ-сфері, міжнародному праві та бізнесі), які вимагали чітких і сучасних правил написання (наприклад, слова з топ-, веб-, назви інтернет-платформ тощо). Соціальний запит на рівноправність: активне входження жінок у всі сфери професійного, військового та політичного життя, що зумовило потребу в офіційному регулюванні фемінітивів.

Основні завдання правопису. Уніфікація ділової мови: ліквідація хаосу в написанні термінів, іншомовних запозичень та складних слів. Забезпечення єдиного стандарту для всієї документації країни. Спрощення та логізація правил: усунення складних винятків із правил (наприклад, єдине правило написання компонента пів- з іменниками або усунення дефісів у словах з іншомовними префіксами типу екс-, віце-). Точність та однозначність: забезпечення юридичної чистоти та зрозумілості документів. У діловодстві кожна літера чи знак (наприклад, у написанні прізвищ чи назв компаній) має правове значення.

Тема 1.5. Нормативно-правові акти України щодо оцінювання рівня професійного розвитку педагогічних працівників

Зміст теми передбачає ознайомлення слухачів із законодавчими та нормативно-правовими засадами оцінювання професійного розвитку педагогічних працівників в Україні. Аналізується роль атестації та сертифікації як інструментів оцінювання професійної діяльності педагогічних працівників відповідно до чинного законодавства.

У межах теми розкривається сутність професійного стандарту як основи для визначення професійних компетентностей і кваліфікацій педагогічних працівників. Окремий акцент робиться на формуванні готовності педагогів здійснювати самоаналіз професійної діяльності відповідно до вимог професійного стандарту та сучасних освітніх викликів. Опрацювання теми сприятиме усвідомленню педагогічними працівниками нормативних орієнтирів професійного зростання, підвищенню відповідальності за власний професійний розвиток і ефективному плануванню освітньої кар'єри.

Тема 1.6. Мотиваційний потенціал педагога; фактори та чинники демотивації та самомотивації професійної діяльності педагогів

В рамках опрацювання означеної теми розглядаються сутність і структура професійної мотивації педагога, її роль у забезпеченні якості освітнього процесу та безперервного професійного розвитку. Висвітлюються сучасні підходи до розуміння внутрішніх і зовнішніх мотиваторів професійної діяльності, особливості формування мотиваційного потенціалу вихователя, його зв'язок із професійною компетентністю, педагогічною майстерністю, самореалізацією та професійним благополуччям. Аналізуються психологічні та організаційні чинники, що впливають на ефективність педагогічної праці, професійну активність і готовність до інноваційної діяльності.

Особлива увага приділяється причинам і проявам професійної демотивації, емоційного виснаження та професійного вигорання педагогів, а також способам їх профілактики. Розглядаються інструменти самомотивації, саморегуляції, рефлексії та розвитку професійної стійкості, спрямовані на підтримку внутрішньої мотивації до навчання впродовж життя, професійного самовдосконалення та відповідального ставлення до власного професійного розвитку. Опрацювання теми сприятиме формуванню ціннісного ставлення до професійної діяльності, усвідомленню особистих ресурсів і можливостей їх ефективного використання відповідно до вимог Професійного стандарту вихователя.

МОДУЛЬ 2.

Розвиток компетентностей фахового спрямування. Психологічна підтримка. Інклюзивна освіта

Тема 2.1. Особливості мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. Етапи формування мовлення

Мовлення є одним із найважливіших показників психічного та соціального розвитку дитини. У дошкільному віці відбувається інтенсивне формування всіх компонентів мовлення: звуковимови, словникового запасу,

граматичної будови, зв'язного та комунікативного мовлення. Розвиток мовлення проходить певні етапи — від перших вокалізацій немовляти до вільного спілкування та побудови розгорнутих висловлювань у старшому дошкільному віці. Знання закономірностей мовленнєвого розвитку дозволяє своєчасно виявляти труднощі та створювати умови для повноцінного розвитку дитини.

Тема 2.2. Емоційне балансування та підтримуюча взаємодія учасників освітнього процесу в умовах війни та у післявоєнний період

Сутність поняття «емоційне балансування»; основні принципи процесу балансування; впізнавання та регулювання різних емоційних станів в умовах війни; як подолати стрес та попередити емоційне вигорання; поняття «підтримуюча взаємодія», основні принципи підтримуючої взаємодії; підтримка дітей, які пережили травмуючі події; створення безпечного освітнього середовища; розвиток навичок стресостійкості: ключові інструменти та дієві рішення.

Тема 2.3. Застосування інноваційних технологій та сучасних підходів у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами

Тема спрямована на ознайомлення педагогів із сучасними інноваційними технологіями та підходами, які забезпечують ефективну підтримку дітей з особливими освітніми потребами. Розглядаються цифрові інструменти, технології альтернативної та додаткової комунікації (АДК), візуальна підтримка, асистивні технології, елементи універсального дизайну в навчанні, диференційоване навчання, ігрові та інтерактивні методи. Особлива увага приділяється практичному використанню інновацій для підвищення доступності та якості освітнього процесу.

Тема 2.4. Комплексна педагогічна підтримка дітей з особливими освітніми потребами з різними освітніми труднощами в ЗДО

Тема розкриває сутність комплексної педагогічної підтримки дітей з особливими освітніми потребами, які мають різні освітні труднощі (фізичні, функціональні, інтелектуальні, навчальні, соціоадаптаційні) в ЗДО. Розглядаються принципи інклюзивного навчання, забезпечення універсального дизайну. Особлива увага приділяється індивідуалізації навчання та використанню практичних інструментів підтримки дітей з особливими освітніми потребами, які мають різні освітні труднощі в ЗДО.

Тема 2.5. Сенсорна інтеграція як основа гармонійного розвитку дітей дошкільного віку в діяльності музичного керівника ЗДО

Сенсомоторний розвиток є фундаментом пізнавального, мовленнєвого, емоційного та соціального розвитку дитини. Через рух, відчуття та взаємодію з навколишнім середовищем дитина пізнає світ, формує уявлення про власне тіло, розвиває координацію, увагу, мислення та мовлення. У дітей з особливими

освітніми потребами часто спостерігаються труднощі сенсорного сприйняття та моторного розвитку, що може впливати на навчання, комунікацію та повсякденну діяльність. Тому важливим є створення умов для розвитку сенсомоторних навичок у закладі освіти та сім'ї.

МОДУЛЬ 3.

Розвиток компетентностей фахового спрямування. Предметно-методичний блок

Тема 3.1. Цифрові інструменти та рішення в професійній діяльності педагогічних працівників закладів дошкільної освіти

Добір цифрових освітніх ресурсів з урахуванням мети навчання, вікових особливостей та освітніх потреб здобувачів освіти. Використання цифрових платформ як конструктора навчального контенту. Використання платформ та мобільних застосунків для розвитку дітей дошкільного віку. Принципи академічної доброчесності у використанні цифрових матеріалів.

Тема 3.2. Ігрові та цифрові технології в дошкільлі: проектування сучасного освітнього простору ЗДО в умовах цифровізації.

Трансформація освітнього простору закладу дошкільної освіти (ЗДО) відповідно до вимог Державного стандарту дошкільної освіти. Поняття "цифрова дидактика" в дошкільлі: баланс між традиційними ігровими практиками та цифровими інструментами. Огляд безпечних та віковідповідних сервісів, мультимедійних ресурсів і платформ для організації освітньої діяльності, раннього розвитку та візуалізації навчального матеріалу.

Методика інтеграції інтерактивних та ігрових технологій (квести, STREAM-освіта, нейроігри, сторітелінг) в освітній процес. Використання цифрових помічників для розробки щоденного планування, карток-схем, індивідуальних освітніх траєкторій та карток розвитку дитини. Особливості застосування технологій для підтримки дітей з особливими освітніми потребами (ООП) в інклюзивних групах, створення адаптивного та безбар'єрного розвивального середовища.

Організація ефективної дистанційної та змішаної взаємодії ЗДО з батьками (законними представниками) вихованців за допомогою цифрових каналів комунікації. Дотримання правил безпеки в цифровому просторі (кібергігієна, медіаграмотність), збереження психічного та фізичного здоров'я дітей раннього та дошкільного віку при взаємодії з гаджетами.

Тема 3.3. Розвиток творчого потенціалу музичних керівників ЗДО засобами інноваційних технологій

Освітні інновації, їхні характеристики. Визначення понять інновацій. Характеристика освітніх інновацій та їхніх видів. Сфери поширення освітніх інновацій. Етапи впровадження освітніх інновацій у закладі дошкільної освіти.

Інноваційний потенціал педагога ЗДО. Інноваційне середовище ЗДО. Інтеграція освітніх інновацій у педагогічну практику з урахуванням особливостей діяльності закладу дошкільної освіти та індивідуальних потреб вихованців.

Тема 3.4. Нормативно-правовий та навчально-методичний супровід освітнього процесу в ЗДО

Закони України «Про освіту» та «Про дошкільну освіту» (2024р.). Визначення понять: доступність дошкільної освіти, заклад дошкільної освіти (види, типи, вимоги до організації освітнього процесу): компетентність; освітня послуга; освітня програма; парціальна програма; результати навчання; територіальна доступність; якість дошкільної освіти; якість освітнього процесу. Положення про деякі типи організації освітньої діяльності закладів дошкільної освіти (постанова КМУ від 07.07.2025 №818). Методичні рекомендації щодо впровадження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» (2025р.) структура компетентностей та взаємозв'язок з трудовими функціями. Рекомендації щодо організації освітнього процесу в змішаному форматі за результатами реалізації проєкту ЮНІСЕФ «Забезпечення безперервності навчання та розвитку дітей дошкільного віку в умовах кризи в Україні». Комплексні та парціальні програми розвитку дітей дошкільного віку: структура, завдання, особливості реалізації.

Тема 3.5. Музикотерапія в сучасній дошкільній освіті як стратегічний інструмент: забезпечення емоційного благополуччя дитини в умовах реформування

Сутність поняття «музикотерапія»(як інноваційна здоров'язберезувальна та педагогічна технологія); актуальність пошуку ефективних підходів та напрямів вивчення педагогічної технології, яка передбачає контрольоване та цілеспрямоване використання музики та її елементів (ритму, темпу, тембру, мелодії) для моделювання, корекції та гармонізації психоемоційного стану дитини. Забезпечення підготовки музкерівників закладів дошкільної освіти щодо емоційного благополуччя дитини в умовах реформування дошкільної освіти відповідно до Державного стандарту дошкільної освіти.

Тема 3.6. Роль і місце музики в житті українців. Виховання на засадах українського народознавства в ЗДО

Музика як генетичний код української нації; пісня як інструмент збереження історії; створення національно-розвивального середовища; оптимізації професійної майстерності педагогів через пошук нових методів навчання; суть та значення рідної пісні та української музики; спільний спів під час праці, свят та обрядів як важливий символ та оберіг; вираження ментальності від глибокого ліризму до незламного козацького духу.

Етнопедагогіка у дитячому садку як фундаментом для формування первинної етнічної самосвідомості; пізнання дошкільником світ через рідне слово, традицію та звуки; ознайомлення з оберегами, символами, народними ремеслами (гончарство, вишивка). Проведення традиційних свят (Миколая, Різдво, Великдень, Купала).

Дотримання у ЗДО правил проведення дитячого та музичного фольклору: використання потішок, забавлянок, лічилок та казок; інтеграція автентичних пісень та гри на народних інструментах у заняття. Впровадження народної гри та розвиток фізичних якостей та соціалізації через українські рухливі ігри. Трансформація теоретичних знань про фольклор у сучасні, ефективні інструменти розвитку дитини. Знайомство дітей з автентичними інструментами (сопілка, бубон, бандура); розвиток тембрового слуху та повагу до матеріальної культури. Український танець та хороводні ігри як основа для розвитку координації, відчуття ритму та колективну взаємодію.

Тема 3.7. Англійська мова для дошкільників - інтерактивність, гра та індивідуальний підхід

Вимоги мовного законодавства в дошкільній освіті; основні принципи та зміни у новому Державному стандарті дошкільної освіти; іноземна мова у Державному стандарті дошкільної освіти; зміни у викладанні англійської мови для дітей старшого дошкільного віку; огляд цифрових платформ для вчителів англійської мови; методичні поради щодо викладання англійської мови для дітей 5-6 річного віку.

Тема 3.8. Сучасні вимоги до видів та завдань музичних занять у ЗДО в контексті Державного стандарту дошкільної освіти

Варіативні форми організації музичної діяльності дошкільників. Інтеграція музичної діяльності з іншими освітніми лініями. Характеристика та способи організації занять в різних вікових групах. Побудова різних видів музичних занять. Ефективність структури музичного заняття. Основні типи музичних занять у дошкільному закладі. Структура, завдання, зміст традиційних, тематичних, домінантних та комплексних занять. Інноваційні форми художньо-естетичних занять. Організація самостійної музичної діяльності дошкільників: завдання та форми, методи, прийоми в групах дітей залежно від віку (слухання, спів, гра на музичних інструментах, музично-ритмічна діяльність).

Тема 3.9. Розвиток ініціативності та креативності: ігрові технології як засіб активізації творчого потенціалу

Розвиток ініціативності та креативності через музику; перетворюємо пасивне слухання в активний творчий процес; долаючи страху помилки, вміємо експериментувати зі звуками та розвивати впевненість у собі; музично-дидактичні ігри; вокальні імпровізації, музичний конструктор, озвучення емоцій.

Тема 3.10. Організація гурткової та студійної роботи з дітьми, як реалізація завдань Державного стандарту дошкільної освіти

Діяльнісний підхід як організація і управління педагогом діяльністю дитини при вирішенні ним спеціально організованих навчальних завдань різної складності і проблематики. Основні провідні види діяльності: навчально-пізнавальна, перетворювально-творча, емоційно-оцінна, комунікативна. Види гурткової та студійної роботи в дошкільному закладі. Програмно-методичне забезпечення гурткової роботи. Використання різних форм організації навчально-пізнавальної діяльності (додаткове освітнє заняття, індивідуальне заняття, гурток, студія, секція). Вимоги до організації гурткової та студійної роботи. Складові організації гурткової роботи в закладі дошкільної освіти. Ведення ділової документації керівника гуртка.

Тема 3.11 Формування почуття краси та творчого підходу до життя як джерело естетичного впливу на особистість за освітнім напрямом «Мистецький»

Мистецтво як фундаментальна основа розвитку гармонійної, емоційно зрілої та креативної особистості дошкільника; розвиток здатності відгукуватися на красу в навколишньому світі, природі та людських взаєминах. Творче моделювання: перенесення художнього досвіду в повсякденне життя; формування нестандартного мислення та винахідливості; пізнання власних почуттів та переживань через сприйняття творів мистецтва та власну художню діяльність; інтеграція різних видів мистецтва (музика, живопис, театр, література) для створення цілісного образу світу.

Тема 3.12. Організація музично-ритмічної, танцювальної діяльності дітей дошкільного віку. Методика вокально-хорової роботи з дітьми різного віку

Сучасні підходи до організації музично-ритмічної діяльності в умовах дошкільного закладу. Основні принципи, мета та завдання хореографічної освіти дітей від 3-х до 7 років. Хореографічні заняття: типи, види, структура. Види музично-ритмічних рухів та їхній вплив на психічне та фізичне здоров'я дошкільника. Методичні прийоми для розвитку музично-ритмічних здібностей дітей різних вікових груп у ЗДО. Музикограма. Логоритмічні вправи для дошкільнят. Хореографічна компетентність дітей дошкільного віку: методи та завдання для вивчення. Розвиток вокально-хорових здібностей дітей дошкільного віку. Інноваційні методи та прийоми навчання співу дошкільників. Етапи розучування вокального твору. Образно-ігрові вправи для формування співочих навичок дітей різних вікових груп (3-4 та 5-6 років).

Тема 3.13. Інноваційні підходи до формування мистецько-творчої компетентності дошкільника

Види мистецької діяльності дітей дошкільного віку: музична, театралізована, художньо-продуктивна, самостійна діяльність. Педагогічні умови формування емоційно-ціннісного ставлення дитини до мистецтва та мистецьких видів діяльності. Методи і прийоми музичного виховання дошкільнят. Критерії оцінювання мистецької діяльності згідно з Державного стандарту; методи спостереження та фіксації досягнень дітей; визначати рівні художньо-творчої компетентності; створювати портфоліо дитини; налагоджувати партнерську взаємодію з батьками у процесі оцінювання; використовувати діагностичні карти та анкети спостереження у роботі.

Тема 3.14. Музично-розвивальне середовище: практичний аспект

Музично-предметне середовище – це засіб залучення кожної дитини до музичної культури представлено у трьох компонентах: музичного, предметного та соціального. Зміст музично-предметного середовища в ЗДО має відповідати логіці розвитку дитячої музичної діяльності – сприймання, відтворення, творчість. Примірний перелік ігрового та навчально-дидактичного обладнання для закладів дошкільної освіти (Наказ МОН від 19.12.2017 № 1633). Наповнюваність музичного осередку: музичні інструменти (дзвіночки з визначеною висотою звуків, тріоли, трикутники, тарілки, тріскачки, барабани, ксилофони, музичне піаніно, бандури, цимбали); інвентар (прапорці, завіса театральна, деталі костюмів).

Тема 3.15. Розвиток партнерства учасників освітнього процесу для підвищення якості дошкільної освіти в сучасних реаліях

Розвиток рівноправного партнерства; взаємодія між педагогами, батьками та дітьми як рівноправними учасниками освітнього процесу. Спільна відповідальність: розподіл обов'язків за виховання та ментальне здоров'я малюків. Єдність вимог та узгодження виховних підходів удома та в дитячому садку. Перетворення ЗДО на простір, де батьки є активними партнерами, друзями та однодумцями. Збільшення частки онлайн-спілкування та змішаних форм роботи через безпекові обмеження родин. Оновлений Державний стандарт дошкільної освіти вимагає формування компетентностей дитини через активну співпрацю з родиною. Вміння вирішувати конфлікти з батьками техніками кризового консультування та першої психологічної допомоги. Потреба та необхідність навчання створювати якісний цифровий контент для батьків (інтерактивні платформи, закриті групи, відеопоради, проведення тренінгів, вебінарів, кейс-методів та супервізій). Популяризація неформальної та інформальної освіти (воркшопи, педагогічні інтерни).

Тема 3.16. Компетентність дошкільника у світі музики в контексті Стандарту дошкільної освіти

Професійна компетентність музичного керівника з питань дошкільної мистецької освіти. Мистецька компетентність передбачає здатність дитини

сприймати красу художніх образів, творів мистецтва, здатність проявляти себе в мистецькій діяльності, продукувати нові ідеї у творчості, прагнути до створення естетичного життєвого простору. В освітньому напрямку визначені: мета; складники освітнього напрямку; групи результатів навчання (об'єднання споріднених за змістом результатів навчання, що визначають певну здатність дитини); результати навчання. Складник освітнього напрямку: самовираження у мистецькій діяльності (результати навчання). Педагогічні умови формування емоційно-ціннісного ставлення дитини до мистецтва та мистецьких видів діяльності. Методи і прийоми музичного виховання дошкільнят. Параметри визначення рівня музичного розвитку. Діагностування рівня музичного розвитку дітей в різних вікових групах згідно критеріїв вивчення.

Тема 3.17. Забезпечення безперервності навчання та розвитку дітей раннього та передшкільного віку.

Забезпечення безперервності навчання для дітей раннього та передшкільного віку як комплекс заходів для підтримки їхнього розвитку, особливо в кризових умовах, що включає змішане навчання (онлайн+офлайн), навчання педагогів, підтримку батьків, надання ігрових наборів та обладнання, а також орієнтацію на державні стандарти дошкільної освіти для підготовки до школи. Моделі освітнього процесу: змішана, онлайн формат, дистанційна та очна модель. Основною формою організації навчально-пізнавальної діяльності дітей раннього віку є ігри-заняття. Форми організації дітей на занятті: індивідуальний формат занять, підгрупові заняття, загальногруповий формат. Інноваційні види занять: інтегроване, домінантне, заняття гра, заняття квест, заняття подорож тощо. Організація освітнього процесу в ЗДО: форми взаємодії, заняття в сенсі зайнятості дітей певним видом діяльності. Алгоритм освітньої взаємодії з дітьми, кластер, схема, інтелектуальна карта. Оцінювання: схвалення за конкретний результат, дії. Особливості організації освітньої взаємодії з дітьми раннього та дошкільного віку в розвивальних осередках. Цілі та результати: формування компетентностей, подолання освітніх розривів, підтримка в кризових умовах.

4. Орієнтовний перелік практичних завдань

Завдання. Визначення основних завдань в організації різних видів музичних занять в дошкільному закладі. Тематичне планування занять для дітей певної вікової групи.

Результат. Презентація тематики занять у молодшому дошкільному віці. Обмін досвідом роботи.

Завдання. Моделювання музичних занять із використанням інноваційних художньо-педагогічних технологій. Ознайомлення з моделями занять-ігор, занять-вистав, занять-мандрівок, занять-концертів, занять-казок, занять-квестів.

Результат. Захист конспектів занять та оцінювання роботи колег.

Завдання. Основи планування, проєктування та моделювання музичних занять у дошкільному закладі. Перспективні та календарні навчальні плани.

Результат. Презентація перспективного плану роботи музичного керівника.

Завдання. «Інтерактивні вправи – це легко!».

Результат. Слухачам пропонується створити інтерактивну вправу для дітей старшого дошкільного віку на платформі Interacty або Make It.

Завдання. Вправа «Дошкілля в стилі Canva».

Результат. Учасникам пропонується створити комплект матеріалів (дидактичну картку, аркуш завдань, інформаційний плакат/інфографіку) на платформі Canva.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про дошкільну освіту». № 3788-1X від 6.06.2024р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>

2. Закон України «Про соціальні послуги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>

3. Про затвердження Державного стандарту дошкільної освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2025 №1557. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1557-2025-%D0%BF#Text>

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання про типи організації освітньої діяльності закладів дошкільної освіти» від 07.07.2025 № 818.

5. Лист МОН від 08.06.2022 №.1196-22 «Про методичні рекомендації щодо визначення освітніх труднощів та рівнів підтримки у дітей раннього та дошкільного віку». URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/doshkilna/2022/06/23/List.MON-4.1196-22-08.6.2022.pdf>

6. Лист МОН від 04.09.2024 р. № 6/688-24 «Методичні рекомендації щодо запровадження безбар'єрності освітніх послуг у закладах дошкільної освіти». URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/66d/850/0f5/66d8500f5d232894940546.pdf>

Основна література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) URL: https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

3. Вільхова О. Г., Рагуліна М. М. Професійна майстерність вихователя у процесі формування мистецькотворчої компетентності дітей дошкільного віку. Збірник наукових праць “Педагогічні науки”. 2025. № 110. С.54–59.
4. Гладун Л., Жаркова І. Емоційний інтелект та його формування в старшого дошкільника засобами театралізованої діяльності. Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія». 2023. № 4. С. 9–16
5. Гур’єва В. В. Музикотерапія як засіб формування музичної компетентності дітей дошкільного віку. Вісник Сковородинівської академії молодих учених : зб. наук. пр. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди; редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін. Харків, 2021. С. 21–25.
6. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
7. Красовська О. О. Педагогічні технології формування художньо-продуктивної компетентності дітей дошкільного віку в контексті нового Базового компоненту дошкільної освіти. Синергія формальної, неформальної та дуальної освіти майбутніх фахівців дошкільної та початкової освіти: матеріали 4 Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (11-12 червня 2021 року, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка). Чернігів, 2021. С. 70–73.
8. Лісовська Т. А. Теорія і методика музичного виховання : навчально-методичний посібник. Миколаїв : видавець Румянцева Г. В., 2022. 330 с.
9. Лобова О., Ботузова В. Художньо-творча компетентність і педагогічні умови її формування в дітей старшого дошкільного віку. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал / МОН України, Сумський державний педагогічний ун-т ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва, М. А. Бойченко, О. А. Біда та ін.]. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2024. № 3 (137). С. 87–96.
10. Мкртічян О. А. Проєктна діяльність на заняттях з музичного мистецтва в закладах дошкільної освіти. Наукові записки кафедри педагогіки / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2022. Вип. 50. С. 81–87.
11. Писарчук О., Гладун Л. Гумористична театралізована діяльність як засіб формування soft skills в дошкільній та початковій освіті. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2023. № 1 (52). С. 141–147.
12. Програми розвитку дітей. Міністерство освіти і науки України : вебсайт. URL: <https://mon.gov.ua/osvita2/doshkilna-osvita-2/navchalni-prohramy-ta-metodychna-literatura/programi-rozvitku-ditey>
13. Рагуліна М. Ігрові методи розвитку творчих здібностей у дітей дошкільного віку в музичній діяльності. Естетика і етика педагогічної дії. 2023. № 27. С. 178–188.

16. Скрипник Н.І., Гарбар С.В., Методика керівництва образотворчою діяльністю дітей дошкільного віку :навч.-метод. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, ф-т дошкільної та спец освіти ; упоряд. : Н. І. Скрипник, С. В. Гарбар. Умань: Візаві, 2023. 129 с.

17. Танько Т. П., Ларіна І. О., Доля Ю. В. Підготовка майбутніх музичних керівників ЗДО : навч. посіб. для викл. і здобувачів вищої освіти (спец. 012 «Дошкільна освіта». Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків : ХНПУ, 2021. 138 с.

18. Шишак А. М. Казка як засіб ознайомлення дітей молодшого дошкільного віку з природою. Інноваційні процеси освітньої сфери України та країн Центральної Європи: стан, проблеми і перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 5 грудня 2024 року). Тернопіль, 2024. С. 275–278.

19. Шишак А. М., Руденський Р. Є., Чайка В. М. Співпраця закладу дошкільної освіти та сім'ї в контексті формування мистецько-творчої компетентності дошкільників. «Суспільство та національні інтереси»: журнал. 2025. № 9(17) 2025 С. 426–437.

20. Шишак А., Чайка В., Чикурова О. Гейміфікація мистецької діяльності дошкільників та молодших школярів: сутність і практична реалізація. Освіта. Інноватика. Практика. 2025. Т. 13, № 7. С. 127–135.

Додаткова література.

1. Євдокимова Н.О., Чеканова О.С. Особливості ігрової діяльності дітей з аутизмом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v10/i34/13.pdf>

2. Матеріали круглого столу «На шляху до якісного дошкільця»: упоряд. О.Г.Косенчук, Л.В.Куземко, О.А. Венгловська, І.М.Новик: УІРО, 2021. 35 с. URL: https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/kruglij-stil_na-shlyahu-doyakisnogo-doshkilliya.pdf

3. Навчально-методичний посібник «Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах ДНЗ» / Компанець Н.М., Луценко І.В., Коваль Л.В. - К.: Видавнича група «Атопол», 2018. - 100 с.

4. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / Порошенко М.А. та ін. - К.: 2018. - 252 с.

5. Пасічник В.М., Пітин М.П., Згоба В.Л. Сучасні технології з елементами видів спорту у фізичному вихованні дітей дошкільного віку. *Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова*. Вип. 10 (80). 2017. С.88 – 93. URL: [irbis-nbuv.gov.ua> cgi-bin> irbis_nbuv > cgiirbis_64](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64)

6. 16.Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід. Методичний посібник. / Андрєєнкова В.Л., Мельничук В.О., Калашник О.А. – К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. – 132 с.

7. 17.Цифровізація освітнього процесу в закладі дошкільної освіти (електронне видання) / І.В. Колеснікова, О.А. Орлова / ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІКА / Випуск 50. Том 2. 2022. URI:
8. Матеріали он-лайн марафону «Як у закладі дошкільної освіти розбудувати внутрішню систему забезпечення якості освіти». URL: <https://sqe.gov.ua/yak-u-zakladi-doshkilnoi-osviti-rozbud/>
9. Матеріали круглого столу «На шляху до якісного дошкільця»: упоряд. О.Г.Косенчук, Л.В.Куземко, О.А. Венгловська, І.М.Новик: УІРО, 2021. 35 с. URL: https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/kruglij-stil_na-shlyahu-do-yakisnogo-doshkilliya.pdf
10. Піроженко Т.О. Відповідальність дорослого перед дитячою грою: стратегічний орієнтир. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2017. №2. С. 5 – 10.
11. Половіна О. Мистецька освіта дошкільників: не відтворювати, а творити. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. № 1. 2019. С.15 – 22.
12. Половіна О. Мистецька освіта дошкільників: свобода, творчість, інтеграція. *Дошкільне виховання*. № 5. 2019. С.3 – 8.
13. Половіна О. Мистецька освіта сьогодні: синтез підходів. *Дошкільне виховання*. 2019. №12. С.3 – 8.
14. Рекомендації щодо забезпечення якості дошкільної освіти України в умовах карантину/ авт. кол. Косенчук О., Новик І., Венгловська О.: УІРО, 2021. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/doshkilnaosvita.pdf>
15. Шалда Н. Організація освітнього процесу в дистанційному форматі «Планування освітньої діяльності. Синхронний формат: онлайн-заняття та онлайн-зустрічі. Асинхронний формат: використання наявних інтернет-ресурсів та авторських розробок. Взаємодія з батьками вихованців» “Дошкільне виховання” № 2, 2023 <https://jmil.com.ua/dv/2023-2>
16. Шевчук А.С. Інтегрована відповідальність, або Зони впливу різних фахівців на музичне виховання дітей. *Музичний керівник*. 2020. № 4. С. 4–10.